

## Ob Slomšekovi slavnosti.

Mi Slovenci nimamo kakor drugi narodi svojih kraljev in cesarjev, nimamo visokih plemenitašev in bogatih uplivnih grajščakov, zgodovina nam ni naklonila ne posvetne moči, ne posvetnega bogastva; pač pa imamo moše, ki so se s svojimi duševnimi zmognostmi visoko dvignili nad druge sozemljane in jih osrečevali s plemenitostjo svojega srca; mi imamo svoje duševne velikane, s kojimi lahko ponosno stopimo ob stran drugih, tudi večjih narodov. Anton Martin Slomšek je eden izmed njih.

Slovenski narod se s hvaležnostjo ozira na svojega Slomška. Pred širnim svetom je visoko proslavil slovensko ime, med narodom samim pa je bil voditelj k pravemu napredku in pravi slobodi, k sreči in blagostanju.

Število onih slovenskih mož, ki so delovali med našim ljudstvom in za naše ljudstvo, ni majhno; a nobenega ime se ne izgovarja med Slovenci s tako spoštljivostjo in s tako udano srčno ljubeznijo, kakor ime Slomškovo. Ni nobeno čudo! Nihče ni poznal duše Slovenca boljše, nego Anton Martin Slomšek; nihče ni poznal tako dobro srca slovenskega ljudstva, nego on; zato tudi Slovencem nihče ni tako znal govoriti in pisati nego naš nepozabni Slomšek; in nobenega ljudstvo ni tako rado in tako zvesto poslušalo, nego njega.

Anton Martin Slomšek ni trgal našemu ljudstvu s svojimi spisi in govori verskega čuta iz src, ampak ga utrjeval in še vsajal globlje. Ni mu vsiljeval tujih jezikov in ga navduševal za druge narodnosti, ampak gojil je slovensko besedo in mu vcepljal ponos na svojo lastno slovensko narodnost. Ni bil za duševno temo našega ljudstva, ampak preganjal jo je ter prižigal slovenskemu narodu luč pravega napredka po varni poti naše vzvičavne vere. Ni delal samo za jeden stan, ampak njegova ljubezen je obsegala vse stanove, ves slovenski narod.

Letos je sto let, odkar se je rodil Anton Martin Slomšek. Ob tej priliki se slovenski narod s hvaležnostjo, s kipečo hvaležnostjo spominja Slomškovega slavnega imena in vseobsežnega delovanja. Ze veliko slavnosti se je priredilo letos njemu v čast in proslavo, in mnogo še se jih bo. Toda najsijajnejša in največja slavnost bo brezdvomno ona v rojstnem kraju Slomškovem v Ponikvi, dne 5. avg. Na tisoče in tisoče slovenskega ljudstva, tudi veliko število zastopnikov drugih slovanskih narodov zbralo se bo takrat na prijazni Ponikvi, da proslavlja diko našo, ljubljenco slovenskega naroda, Anton Martin Slomška.

Mi se s celim srcem pridružujemo tej proslavi in kličemo ob tej priliki: Slomškov duh naj ne izgine izmed nas, ampak naj se še bolj razširja in utrjuje med nami; potem naš narod, ki ga je Slomšek s toliko ljubeznijo in požrtvovalnostjo budil, ne bo nikdar zaspal, ampak bedel in korakal naprej k sreči, slobodi in slavi!

## Laški kralj Humbert umorjen.

Zopet žrtev tistih zverij v človeški podobi, ki jim pravimo anarhisti, in ki svoje orožje merijo na vladajoče osebe, ker družabni red sovražijo! Že lani je Luccheni, ko mu je pod morilno roko bila izdihnila blaga cesarica Elizabeta, rekel, da pride prvi na vrsto kralj Humbert; te besede so se zdaj izpolnile.

### Umor.

Kralj je bival po letu v Monzi, mestecu oddaljenem od Milana kake tri ure proti severu. V nedeljo 29. julija zvečer so priredili telovadci v Monzi svečanost, pri kateri so pred kraljem svojo spretnost pokazali. Ko je bil kralj ob polu 11 darila razdelil, se je odpeljal v svojo palačo. Na potu pa skoči črno oblečen človek v voz ter ustrelil z revolverjem na kralja trikrat. Kralj se je povspel kvišku, a zadet v srce čez nekoliko trenutkov umrl.

### Morilec.

Morilec je ljudstvo takoj zgrabilo in ga hotelo pri priči razmesariti, a polotila se ga je straža, ter ga odvedla v zapor. Ime mu je Gaetano Bresci, rojen je v laškem mestu Prato, star 31 let in izučen svilokalec. Pri zaslišanju je izjavil, da je anarhist, da je 27. julija prišel iz Amerike, da ni imel pri umoru nobenega tovariša, da je storil to dejanje zgolj iz sovraštva do samovladne ustave in da je tega dejanja vesel.

### Kralj.

Kralj Humbert, sin Viktorja Emanuela II., ki je bil novolasko kraljestvo ustanovil, se je rodil l. 1844. Vdeležil se je vojske leta 1859. in 1866. Ko je oče njegov si bil Rim osvojil, je bil poveljnik tamošnje divizije, čez leto pa generalni poveljnik rimskega voja. Prestol je zasedel januarja leta 1878, torej tistega meseca in leta, kakor sv. Oče. Še tistega leta v novembru je bil napaden, a brez nasledkov. Leta 1883. je sklenil s Avstrijo in Nemčijo znano trozvezo. Kar se tiče njegove osebnosti, je bil zelo uljuden, varčen, ter potrošil za se in svoj dvor jako

malo. Poročen je bil s svojo sestričino Margaretto, ki je svoje dni vsled lepote slula.

### Prestolonaslednik.

V vladi mu sledi edini sin Viktor Emanuel, ki se je rodil l. 1869. in l. 1896. poročil s črnogorsko princesinjo Jelico. Do zdaj je ta zakon brez otrok. Prestolonaslednik je dobil poročilo o očetovi smrti na Grškem v trenutku, ko je hotel s soprogo na ladjo, da se odpelje proti Črni gori. Odpeljal se je takoj v Monzo.

### Pred sodnikom.

V ponedeljek je stal morilec Bresci pred preiskevalnim sodnikom. Vedel se je celo mirno, kakor bi se nič ne zgodilo. Sodnik ga je vprašal, zakaj je umoril bralja, Bresci pa je odgovoril: Ker je kralj zastopal naprave, ki se z mojimi našli ne strinjajo. Sodnik: In kakšna so vaša načela? Bresci se je nato nasmehnil in zaničljivo zamahnil z roko. Sodnik: Ali obžalujete svoje dejanje? Bresci: Ne, nego sem vesal, da se mi je dejanje posrečilo. Ako bi kralja ne bil mogel umoriti to pot, bi čakal na primernejši čas in ga potem umoril. — Bresci se veseli svojega zločina zlasti zaradi tega, ker govori in piše o njem ves svet. Enak je torej v tem Luccheniju, morilcu naše cesarice. Bresci govori gladko in lepo italijanski, ima zanimive žive oči ter širok, gladko obrit obraz. V ječi je ukovan v težko železje. Na revolverju, s katerim je ustrelil kralja, je vrezan dan smrti cesarice Elizabete. Na torišču, kjer se je zgodil zločin, našli so še drug revolver, na katerem je vrezan dan smrti predsednika francoske republike Carnota, ki je tudi bil umorjen. Vsled tega se sumi, da ni samo Bresci streljal na kralja. A Bresci taji, da bi imel sokrivca.

### Kraljica.

Kraljica Margareta je kralja svarila še isti večer, naj ne gre k telovadski slavnosti. A ni se dal pregovoriti. Kraljica ni več videla svojega soproga živega. Ko so ga pripeljali v vilo, je zadnjikrat zdihnil. Soproga je hitro prihitela k njemu in vprašala okoli stoječe, če so zdravniki. Na odgovor, da so, je zaklicala kraljica: »Pomagajte vendar, za božjo voljo!« »Veličanstvo«, so odgovorili zdravniki, »naša umetnost ne pomaga nič več!« In vsi so poklekli. Kraljica pa je vila roke od žalosti in vskliknila: »Bil si tako srčno dober! Nikomur nisi nič žalega storil, in vendar so te umorili. Ah, kako strašen zločin!« Vsem navzočim so stopile solze v oči, tako ginljiv je bil ta prizor. Kraljica je

## Listek.

### Oblački.

Spisal Silvin Silvinov.

Grozna vročina. Ljudje so šli od večernic. »Stopiva k Slani! Sveže pivo ima!« rekel je kmet Zamuda k sosedu Poljancu.

»No, en vrček ne bo škodil!« In Zamuda in Poljanec sta vstopila pri Slani. Krčmar in krčmarica sta ju prijazno pozdravila, kajti Zamuda in Poljanec sta bila trdna, ugledna kmeta in takih se vsak krčmar bolj veseli, kakor navadnih pivcev, četudi mu ne naredijo mnogo škode.

»Bog vaju živi!« pozdravili so jih v krčmi že navzoči gostje ter jima ponujali piti.

»Poljanec, pij tudi tukaj!« kričal je hripavo majhni Mozolek, ter mu ponujal frakelje žganja.

»Ne, ne, hvala, žganja pa ne bom pil, naročil sem si pivo, mešati ni dobro!« se je branil Poljanec.

»Kaj, žganje ravno tako teče po grlu, kakor pivo!« silil je Mozolek.

»Ne, ne!« In Poljanec ter Zamuda sta sedla k svoji mizi. Mozolek pa je s kletvico zvrnil frakelje po svojem grlu. To mu ni ugajalo, da Poljanec ni hotel pri njem piti.

Mozolek je bil sicer tudi kmet, a njegovo kmetstvo je bilo malodane na bobnu, ker je gospodar raje hodil po krčmah, nego pa za pljugom.

»Bom ti že posvetil!« mrmral je Mozolek ter jezno gledal proti mizi, kjer sta sedela Zamuda in Poljanec.

»Kaj že odhajata?« vprašali so ju pri sosedni mizi, ko sta poklicala krčmarja, da bi plačala.

»Morava domov, žejo sva pogasila!«

»Seveda domov, gledat kaj doma delajo! Mladih ljudi ni dobro puščati samih, kajne, Poljanec!« oglasil se je Mozolekov odurni in pijani glas.

»Kaj hočeš povedati, Mozolek?« ga resno vpraša Poljanec, ter ga ostro pogleda po strani.

»No, da če ima gospodar lepo punico in zalega hlapca pri hiši, je treba vedno paziti, hi, hi, hi!« kihal je Mozolek.

»Molči Mozolek! Ali veš kaj nepoštenega?« in Poljanec je vstal pri tem vprašanju.

»Nepoštenega pa nič, nepoštenega pa nič, hi, hi, hi!« dejal je Mozolek.

»Potem pa molči in pij svoje žganje, poštene ljudi pa pusti pri miru!« reče Poljanec ter z Zamudo odide.

Ko sta bila zunaj, obrne se Poljanec k Zamudi ter ga vpraša:

»Zamuda, ti si postenjak, povej, kaj je mislil Mozolek! Ali ti tudi kaj veš?«

»Nepoštenega nič. Toda ljudje govorijo, da se ne vidita nerada!«

»Moja Franica in hlapec Ivan?«

»Ljudje govorijo!«

»Ali že dolgo govorijo?«

»Ne, slišal sem šele pred kratkim!«

»Dobro, da vem!« In šla sta nekoliko časa tiho drug poleg drugega. Potem pa sta začela govoriti o drugih rečeh.

\* \* \*

Ko je prišel Poljanec na dom, našel je Ivana samega doma. Počival je v senci pred hišo ter prebiral najnovejšo številko »Gospodarja«. Ivan je bil zares čeden fant. Šele letos na spomlad je vstopil pri Poljancu v službo. Pravzaprav bi mu ne trebalo služiti. Bil je sin bogatega kmeta Lisca v bližnji vasi. A ker so dobili v hišo mačeho, ki Ivana ni ravno lepo gledala, vstopil je raje v službo, da bi bil v očetovi hiši mir.

»Si sam doma?« vpraša ga s trdim naglasom gospodar ter ga ostro pogleda.

»Sam!«

»Kje pa sta mati in Franica?«

»K sosedovim sta šli v vas!«

»Pojdi z menoj v sobo!« Ivan je široko pogledal gospodarja, vstal ter šel za njim.